

DE GENERAT. ET CORRUP.

quare semper ex frumento generetur frumentum & non
oliua, semper enim generatur est in forma generatis nisi
peccatum naturae propter defectum fiat. Si autem sit, ut
dicit Empedocles, scilicet quod elementa non sunt trans-
mutabilia, aequaliter potest generari ex homine asinus,
& homo: quia virtus eorum non est nisi cōgregatio ele-
mentorum: & homo generans non habens formam, non
inducit formam in generato, nec conuenit cum eo in for-
mam, aut si os & caro ita componantur, scilicet p quantum
dam accumulationem elementorum conuenientium, sicut
ille dicit, tunc nihil generatur, sed in his que generantur est
solum ratio vel relatio aliqua, non quidem ratio misto-
rum, sed compositionis. Quae igitur est causa istorum p
ex homine generetur homo semper aut frequenter, &
si multe ex frumento frumentum, et non oliua. Istog enim
causa non potest esse ignis aut terra: quia ista sunt contra-
ria in qualibet compositione. Similiter nec lis, nec amici-
tia, que dicit Empedocles posuit esse duo principia, mobilia,
poli, quae sunt causa horum, amicitia enim non est causa ni-
si congregationis, lis autem solum est causa segregatio-
nis: sed necessarium horum est forma ret, qua facit homi-
nem esse hominem, & carnem esse carnem, forma au-
tem est substantia vniuersitatisque: & ideo non solum in re-
est mistio, sed et compositione congregatorum, & separatio-
rum eorum, sicut dicit Empedocles, sed etiam est forma. In talibus
ergo congregatione & segregatione narratur ab Empe-
doche forena, & non ratio, qua est sumpta a forma. Di-
cit enim quod mistio sit, ut contingit, id est a causa, & fortu-
na, cum tamen natura, qua est forma, sit causa entis: qua
re ita se habet, quod ab homine semper vel frequenter ge-
neratur homo. Sed de hac forma vel natura nihil dicit Em-
pedocles, cum tamen ipsa natura, qua dicitur forma, sit bo-
num & optimum vniuersitatis, rei, bonum quidem in se, &
optimum in ordine vniuersitatis. Laudat autem Empedo-
cles solum mistionem, qua in rei veritate non est mistio,
sed solum quedam compositione. Quia quod elementa se-
gregentur a compagno, in quo sunt salutare, hoc non facit lis, sed amicitia: qua vult ea congregare ad homoge-
neam. Et haec elementa dicit Empedocles priora Deo, i-
cologo, quia etiam celum dicebat ex elementis componi-
pedo.

V A T A B. Præterea, de motu simpliciter dicit, non enim satis est
dicerre concordiam & discordiam mouere, nisi hæc concor-
die ratio sit, motu, inquit, tali cieri, & discordie tali. Igi-
tus aut definitius aut suppositius, aut exacte vel molliter
vel alio quolibet modo demonstrasse, oportebat. Insuf-
fici per cum uero & preter naturam moueri corpora videantur:
per naturam quoque mouentur, ut ignis ad superius quide-
locum non uero, sed ad infernum ueretur. Vi autem, & natu-
ra contraria sunt. Contingit autem vi moueri ergo & na-
tura quoque motu cieri contingit, cōcordia igitur illo mo-
tu mouet, aut non mouet, nam terram deorsum ferri, cō-
cordia contraria est, & segregatione simile existit, pos-
tūsque discordia naturalis motus causa est, quam concor-
dia, unde fit, ut omnino concordia potius preter naturam
existat. Simpliciter autem, nisi cōcordia aut vi moueat,
ipsorum corporum nullus motus statuisse est. At hoc ab-
surdum est. Ad hæc, videmus corpora motu cieri. Nā
discordia segregavit, Aeris autem in sublime subiectus
non à discordia fuit. Sed interdum, illum uelut à fortuna
sublatum afferit, sic dicens, Nam plerumque alter, sed tum
sic forte cucurrit. Interdum ignem sursum ferri aptissimum
esse, inquit enim.

Ast aer, longis sub humum radicibus ibat. Et insuf-
ficer, ipsum quoque mundum similiter nunc tempore discor-

E dia, ut prius tempore concordie habere dicit. Quid igitur,
mouens primū motionisq; causa existit: non enim discor-
dia & concordia, uerum hæc alicuius motus cause sunt.
Quod si sint, illa principium erit.

A N T.
T E X . C . 4 3 . Amplius autē de motu dicit simpliciter. nō
enim sufficit dicere quoniam amicitia & lis mo-
uent, nisi hoc erat amicitia esse, q; motu tali, liti
autem quod tali. Oportebat igitur aut determini-
nare, aut supponere, aut demonstare, aut cer-
te, aut molliter, aut aliter qualiter. Amplius
autem quoniam invidentur & vi & præter natu-
ram moueri corpora, & secundum naturam, ver-
bi gratia, ignis quidem superioris nō vi, inferioris
autem vi, vi aut, ei, quod secundum naturam, con-
trarium, est autem quod vi: est igitur & secun-
dum naturam moueri. Huc igitur motum est,
vt amicitia an non, contrarium enim terra supe-
rius, & segregatione assimilatur: & magis lis est
causa eius, qui secundum naturam motus, quām
amicitia, quapropter & vniuersaliter pter na-
turam amicitia erit magis. Simpliciter autē nisi
amicitia vel lis moueat, eorum corporū nullus
motus est, neq; mora, sed inconveniens. Am-
plius autē & videntur mota: segregat enim quidem
lis, ductus est autem superioris æther nō à li-
te, sed quandoq; inquit, vt à fortuna. Sic enim
constituit currēns tunc multotiens autē aliter.
Quandoq; quidem inquit innatum esse ignem
superius agi, æther autem ingrediebatur terræ
profundas radices. Similiter autem & mundū
sic habere, inquit, in lito nunc, & prius in amici-
tia. Quid igitur est quod mouet primum & cau-
sa motus non, n. amicitia & lis, sed cuiusdam mo-
tus hec cauæ sunt. si utiq; est illud principium.

Hic destruit opinionem Empe, de principiis mouenti-
bus per tres rationes, quarum primā ponit dicens, q; Em-
pedocles, locutus fuit insufficienter de motu. Non enim suffi-
cit simpliciter dicere quod amicitia & lis sunt principia
mouentia, nisi forte esse ipso amicitia, id est de natura sua
habet ut causet, id est motum talem: sed quia hoc non est
certa, oportebat q; hoc determinaret aut certitudinaliter
per causam propriam, aut molliter, sicut per cauam non
convertisciblem, sive remotam: ut aliter qualiter, sicut per
probabiles rationes, vel per inductiones, vel exemplum:
H sed Empe, nihil horum facit, & ideo simpliciter & insuffi-
cienter dixit. Secundum rationem ponit, ibi: Amplius
autem quoniam, & Et est talis, corpora naturalia mouen-
tur violenter & preter naturam, & mouent se secundum
naturam, v.g. ignis mouet fusum nō violentia, sed na-
tura, deorsum aut violenter, quod autem est violenter est
contrarium ei quod est in naturam, videmus enim cor-
pora moueri per violentiam: ergo mouentur in natura,
contraria enim habent fieri circa idem. Quaramus, n. ab
Empe, utrū motus amicitia sit naturalis vel violenter
naturalis, v.g. ignis mouet fusum nō violentia, sed na-
tura, deorsum aut violenter, quod autem est violenter est
contrarium ei quod est in naturam, videmus enim cor-
pora moueri per violentiam: ergo mouentur in natura,
contraria enim habent fieri circa idem. Quaramus, n. ab
Empe, utrū motus amicitia sit naturalis vel violenter
naturalis, v.g. ignis mouet fusum nō violentia, sed na-
tura, deorsum aut violenter, quod autem est violenter est
contrarium ei quod est in naturam, videmus enim cor-
pora moueri per violentiam: ergo mouentur in natura,
contraria enim habent fieri circa idem. Quaramus, n. ab
Empe, utrū motus amicitia est violentia & segregatione
similis, & lis magis est causa motus naturalis q; amicitia:
quod est impossibile secundum eum, & ideo impossibile
est

Vi ei quod
est secundū
naturam,
indigolida

T E X . C . 4 4 .

T E X . C . 4 4 .

S e c u d a r o.